

WAAROM TOPSPORTERS MEER MOGEN OPSTRIJKEN DAN TOPMANAGERS

Verdiene ze dat wel?

JOËL DE CEULAER

Grootverdieners hebben altijd al stevig in de kijker gelopen. Maar de publieke verontwaardiging lijkt sinds het uitbreken van de financiële en economische crisis fors gegroeid. Dat Carlos Brito, topman van AB Inbev, onlangs een bonus van 123 miljoen euro opstreek, sloeg zowat de hele wereld met verstomming. In ons land stond afgelopen week het inkomen van Didier Bellens ter discussie: in 2011 incasseerde de Belgacombaas 2,6 miljoen euro. En ook het nieuwe contract van topvoetballer Vincent Kompany deed stof opwaaien: hij zal bij Manchester City vanaf 2014 ruim 7 miljoen euro per jaar verdienen, dubbel zo veel als nu. 'Maar dat bedrag is hij zeker waard', wist een sportjournalist van de *Daily Mail*.

De vergoeding van Bellens zette vakbond en Wetstraat in rep en roer. 'Niemand is zo'n hoog loon waard', wist S.P.A.-Kamerlid Dirk Van der Maelen. Ook de christelijke vakbond ACV en de Franstalige liberalen van de MR, onder leiding van Charles Michel, protesteerden. Michel vindt dat een topman van een overheidsbedrijf niet meer mag verdienen dan de eerste minister - dat is dus maar een tiende van wat Bellens in 2011 kreeg. Voor het ACV moet de loonspanning bij Belgacom - het verschil tussen ceo en gemiddelde werknemer - sterk naar beneden.

'Ik vind de politieke reacties bijzonder vreemd', zegt Xavier Baeten van de Vlerick School, waar veel van 's lands managers werden en worden opgeleid. 'Het zijn de politici zelf die destijds over de vergoeding van Didier Bellens hebben onderhandeld. Vandaag gebruiken ze het om zich te profileren. Dat is erg jammer, zeker als je weet dat Bellens tegelijk geroemd wordt omdat hij de overheid een mooi dividend oplevert.

Nu zijn vergoeding ter discussie stellen is niet rechtvaardig. Het zou trouwens gezichtsverlies betekenen voor iedereen.' 'Ik stoort mijn enorm aan dit debat', zegt Baeten. 'In België hebben we geen reden om verontwaardigd te zijn over grootverdieners. De bedragen die in ons land worden verdiend, zijn nog altijd zeer gematigd. En de loonspanning is de voorbije jaren zelfs gedaald.'

Belgen zijn gelijk

Het klinkt verrassend, maar het klopt wel: uit Belgische cijfers die Xavier Baeten van Vlerick op vraag van *De Standaard* naar boven heeft gespit, blijkt inderdaad dat de loonkloof tussen top en basis de afgelopen jaren kleiner is geworden (zie kader op volgende pagina's): de ceo van een bedrijf uit de Bel-20 verdiende in 2007/09 keer zoveel als de gemiddelde werknemer, in 2010 was dat nog 32 keer zoveel. 'De verklaring is eenvoudig', legt Baeten uit. 'Het salaris van de werknemer is gestegen dankzij de automatische indexering, dat van de ceo is gedaald omdat het variabele gedeelte kromp: de aandelenopties brachten minder op.'

Neemt de ongelijkheid in België af? Ja, bevestigt oud-premier Yves Letermé (CD&V). En hij kan het weten: als adjunct-secretaris-generaal van de Oeso staat hij aan het hoofd van de dienst die we-

'Het zijn de politici zelf die over de vergoeding van Didier Bellens hebben onderhandeld. Vandaag gebruiken ze het om zich te profileren'

reldwijd alle cijfers verzamelt en verwerkt. 'België is van oudsher een van de meest egalitaire landen ter wereld', zegt Letermé. 'Vandaag zien we dat de loonspanning in ons land veeleer sta-

om een aantal vuistregels over financiële fair play op te stellen.'

Een vorm van opbod

Econoom Paul De Grauwe denkt daar helemaal anders over. In tegenstelling tot Letermé vindt hij dat een topsalaris voor topsporters net beter te verdedigen valt dan voor een ceo. 'Bij mensen zoals Kim Clijsters en Vincent Kompany zie je meteen dat het uitzonderlijke talenten zijn, die iets kunnen wat bijna niemand anders kan. Bij ceo's is het vaak niet evident om uit te leggen wat precies hun toegevoegde waarde is. Bij iemand als Didier Bellens kan terecht twijfel bestaan over de vraag of hij die 2,6 miljoen wel verdient.'

Dat de publieke verontwaardiging over grootverdieners groeit, vindt De Grauwe begrijpelijk. 'Van een aantal bankiers die vandaag nog altijd reusachtige bonussen krijgen, vragen mensen zich waarschijnlijk af waarom ze niet in de gevangenis zitten.' Hoe is het zo uit de hand kunnen lopen? Zijn goede ceo's zo schaars dat men alleen met fabelachtige sommen kan voorkomen dat ze elders naartoe gaan? Dat is het argument van de headhunters. Dat is het argument dat ook werd gebruikt toen Bellens werd aangehouden bij Belgacom. Dat Bellens onder minister Vervotte (CD&V) een correctie op zijn loon aanvaarde zonder te vertrekken, wijst erop dat die marktlogica misschien niet klopt. 'Die marktlogica klopt inderdaad niet', bevestigt De Grauwe. 'Dat ceo's zo veel verdienen, heeft niets met hun marktwaarde te maken. Er is bijna geen verschil tussen de ceo die uiteindelijk gekozen wordt, en de tweede en derde en vierde op de lijst. Met andere woorden: als Bellens weggaat, staan er meteen een paar andere kandidaten steken om spelers aan te kopen. Het is goed dat de Fifa van plan is

'Van een aantal bankiers die vandaag nog altijd reusachtige bonussen krijgen vragen mensen zich waarschijnlijk af waarom ze niet in de gevangenis zitten'

Geen marktlogica, dus. Wat dan wel? 'Het is een financiële wapenwedloop', zegt De Grauwe. 'Een vorm van opbod. Het ene bedrijf wil niet onderdoen voor het andere, en zo drijft men die bedragen steeds verder op. Maar het levert geen betere ceo's op. Niemand gelooft toch dat een ceo die in plaats van twee ineens drie miljoen krijgt, plotseling beter of harder gaat werken? Vergelijk het met een wapenwedloop tussen landen: er komen steeds meer wapens bij, maar de kwaliteit van je defensie gaat er niet op vooruit.'

Kies zelf uw opslag

Het is een bekend gedachte-experiment. U moet kiezen tussen twee scenario's. Scenario één: u krijgt 100 euro opslag, en uw collega's allemaal 50 euro. Scenario twee: u krijgt 150 euro opslag, maar uw collega's allemaal 200 euro. Hoewel u in scenario twee meer opslag krijgt, kiezen de meeste mensen scenario één. We krijgen liever iets minder opslag in absolute getallen, als daarmee onze relatieve positie ten opzichte

'De overheid moet talent zoeken, maar de vergoedingen mogen wel wat minder'

YVES LETERME
(adjunct-topman Oeso)

'Rijke mensen zijn meestal mensen die veel geluk hebben in hun leven. En aan geluk heb je zelf weinig verdiende'

BEA CANTILLON
(Centrum voor Sociaal Beleid)

'Een dominantie positie leidt tot meer succes bij de voortplanting. Dat is het mechanisme bij de jacht op status en geld'

MARK NELISSEN
(bioloog Universiteit Antwerpen)

'Vincent Kompany is een uitzonderlijk talent, dat zie je. Bij ceo's is de toegevoegde waarde niet altijd evident'

PAUL DE GRAUWE
(London School of Economics)

Loonspanning wordt kleiner

Het verschil tussen wat de ceo en de werknemers verdienen bij Belgische beursgenoteerde ondernemingen

Brutobedragen	2007			2010		
	CEO	WERKNEMER	LOONSPANNING	CEO	WERKNEMER	LOONSPANNING
BEL-20-ONDERNEMING	1.650.593 euro	42.299 euro	39	1.466.180 euro	45.163 euro	32
BEL-MID	832.624 euro	42.299 euro	20	931.536 euro	45.163 euro	21
BEL-SMALL	412.350 euro	42.299 euro	10	409.140 euro	45.163 euro	9

DS-Infografiek

Op vraag van De Standaard onderzocht Xavier Baeten van de Vlerick Leuven Gent Management School de evolutie van de loonspanning bij Belgische beursgenoteerde ondernemingen. Hij vergeleek het gemiddelde inkomen van een werknemer met het mediaaninkomen van de ceo's bij respectievelijk de grote (Bel-20), middelgrote (Bel-mid) en kleine (Bel-small) bedrijven. 'Voor de ceo's is het veiliger om de mediaan te nemen', legt hij uit. 'Omdat het een kleine groep is, en de onderlinge verschillen het gemiddelde te zeer zouden verstoren. De mediaan geeft wel een duidelijk beeld, verzekert hij.' Bij de meeste Bel-20-ceo's is het vast loon ongeveer gelijk gebleven. Voor 80 procent is de bonus gelijk gebleven of gedaald, en in 70 procent van de gevallen viel ook de aandelenrelaterende vergoeding lager uit. Uit de meest recente cijfers die ondertussen volledig ter beschikking zijn, die van het jaar 2010, blijkt dat de

loonspanning bij Bel-20 bedrijven is gedaald van 39 tot 32 - vandaag verdient de ceo van zo'n bedrijf dus nog 32 keer zoveel als de gemiddelde werknemer. Bij de middelgrote en kleine bedrijven bleef de loonspanning zogoed als stabiel. Ter vergelijking: in sommige Amerikaanse bedrijven kan die loonspanning oplopen tot 400 en meer. 'Ik wil niet gezegd hebben dat er bij ons geen uitwassen zijn', zegt Baeten. 'Maar bij ons valt dat mee. In de Verenigde Staten is het voor beursgenoteerde ondernemingen sinds kort verplicht om die loonspanning bekend te maken. Dat is iets wat ik ook bij ons eventueel wel oké zou vinden, al moeten we er rekening mee houden dat de loonspanning verschilt per sector. In kennisintensieve bedrijven ligt het gemiddelde werknemersloon bijvoorbeeld relatief hoog.' De loonspanning voor de gehele economie ligt een stuk lager. Mede door andere berekeningswijzen,

waarin de extremen minder doorwegen, komen andere bronnen tot andere cijfers. De meest recente OESO-statistieken vergelijken het gemiddelde van de 10 procent beste verdienen met het gemiddelde van de 10 procent slechtste verdienen. Daaruit blijkt dat die loonspanning onder loontrekkenden in ons land ongeveer 1 op 5 bedraagt. Dat lijkt meteen een pak minder. 'Ons land is inderdaad een van de meest egalitaire ter wereld', bevestigt Sem Vande-kerckhove, onderzoeker aan het HIVA Onderzoeksinstituut Arbeid en Samenleving van de KU Leuven. 'Dat is te danken aan het geïnstitutionaliseerde loonoverleg en de sectorale minimumlonen. België telt ook nog relatief weinig zogenaamde mini-jobs met weinig uren en een loon dat nauwelijks boven een bestaansuitkering komt, zoals de één-euro-jobs in Duitsland. Een job is in ons land nog altijd de beste garantie tegen de armoede.'

Vervolg van blz. 19

te van de collega's stijgt. 'Dat klopt', zegt De Grauwe. 'In scenario twee krijg je meer opslag, maar minder dan je collega's, en dat wijst erop dat je gekakt bent in de hiërarchie. En daar worden mensen ongelukkig van. Je bent rijk of arm in functie van wat anderen verdienen.' 'Mensen, vooral mannen, zijn

zeer hiërarchisch ingesteld,' weet ook bioloog Mark Nelissen. En geld is nu eenmaal een signaal van dominantie. Toen de mens nog leefde als jager-verzamelaar bestond die hiërarchie ook, al werd ze toen niet in geld uitgedrukt, maar in voedsel, bijvoorbeeld. Al kreeg het alfamannetje nooit vijftig of vijfhonderd keer zoveel voedsel als de anderen. Bij de chimpansees mag de alfamaan wel alle vrouwtjes bevuchten,

dat is het belangrijkste voordeel van zijn machtspositie. Een dominantie positie leidt met andere woorden tot meer succes bij de voortplanting. Dat is ook bij de mens nog steeds het onderliggende, biologische mechanisme bij de jacht op macht, status en geld.' Omdat geld wijst op macht en dominantie, aanvaardt men wel dat onze eigen baas veel verdient, aldus Nelissen. 'Mensen zouden het maar eigenaardig vinden als hun

baas evenveel verdiende als zij. Onbewust zullen ze vinden dat iemand die veel verdient een waardevolle leider is. Van het bedrijf waar ze zelf werken. Van leiders van andere bedrijven aanvaardt men we dat minder snel. Vandaar die heisa over de bonus van Brito en het loon van Bellens. Dat zijn onze bazen niet. En ze entertainen ons ook niet, zoals topsporters wel doen.' Het is wel opvallend, merkt Nelissen nog op, is dat we vooral verantwoordelijk zijn over mensen die veel méér verdienen dan ons. 'Dat er ook veel mensen zijn die veel minder verdienen dan wij, daar maken we ons niet zo druk over. En als we dat toch doen, is dat toch vooral omdat liefdadigheid en sympathie met de zwakkeren goed zijn voor onze reputatie. Onze afkeer van ongelijkheid is met andere woorden nogal selectief.'

Geluk in het leven

Als de loonkloof tussen baas en werknemer in ons land niet groeit, hoe zit het dan met de armoede? 'Ook die neemt momenteel niet toe', zegt Bea Cantillon, directeur van het Centrum voor Sociaal Beleid aan de Universiteit Antwerpen. 'Maar de armoede neemt ook niet af, en dat is reden genoeg om verantwoordelijk te blijven.' Er zijn grenzen aan de ongelijkheid die we moreel gesproken kunnen aanvaarden, vindt Cantillon. 'Rijke mensen zijn meestal mensen die veel geluk hebben in hun leven. Omdat ze geld gééft hebben. Omdat ze uitzonderlijk veel talent hebben om te voetballen of te tennissen. Of omdat ze over de juiste kwaliteiten beschikken om op te klimmen in het bedrijfsleven. En aan geluk in het leven heb je als individu zelf weinig verdiende. In sociaaldemocratische landen bestaan allerlei systemen om de ongelijkheid die voortvloeit uit de ongelijke verdeling van talent toch een beetje binnen de perken te houden.' 'Helaas is het de afgelopen decennia uit de hand gelopen', zegt Cantillon. 'De maatschappelijke normen zijn afgeleden. En eigenlijk is dat begonnen met acteurs en

topsporters. Zij waren de eersten om exuberante bedragen te verdienen. Die mentaliteit is overgeslagen naar de wereld. Vandaag is er weer vooruitgang. Dat er zoveel te doen is over de bonus van Brito en het loon van Bellens wijst erop dat de pendel stilaan de andere kant opgaat. De mentaliteitswijziging is volop aan de gang. De normen zijn in positieve zin aan het verschuiven.' 'We maken een sanering door', gelooft Caroline Ven, directeur van de ondernemersvereniging VKW. 'Dat heeft zeker te maken met de crisis. Mensen verwachten dat iedereen een beetje inlevert, ook de politici, ook de ceo's. Maar ik geloof niet dat er echt een duurzame tendens bestaat naar nóg meer gelijkheid. Deze discussie over toplopen duikt af en toe op, en verdwijnt dan weer, net zoals het monster van Loch Ness.'

Geld en goesting

We hebben ongelijkheid nodig om vooruit te komen, zegt **Caroline Ven**. 'We mogen toch niet vergeten dat de mogelijkheid om meer te verdienen mensen goesting kan geven om hogerop te geraken. Dat is een positieve stimulans. Ik vind grote bonussen dus geen probleem. Alleen moet een bonus voortaan misschien gekoppeld worden aan meer criteria dan alleen de winstgevendheid. Misschien moet een ceo ook beloond worden als hij een sociaal en ecologisch verantwoord beleid voert.' 'Klopt', zegt Paul De Grauwe. 'Je hebt ongelijkheid nodig. Maar als die ongelijkheid uit de hand loopt, zijn er ook negatieve effecten aan verbonden: de Britse socioloog Richard Wilkinson heeft recent nog aangehaald dat een maatschappij met veel ongelijkheid meer misdaad kent, en meer ongelukkige, ongezonde mensen. Toch ook iets om rekening mee te houden.' 'Maar dat is in België geen probleem', zegt Caroline Ven. 'Wij leven inderdaad in een van de meest egalitaire landen ter wereld. Toch hebben ook wij vaak de neiging om ons te focussen op de extremen. Dat is misschien begrijpelijk, maar niet altijd aangewezen.' 'En toch', zegt Bea Cantillon. 'Zolang er Didier Bellens zijn, moeten de media die toplopen blijven aanklaarten.'